

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
EURÓPAI UNIÓS
TÁMOGATÁSOK ELOSZTÁSA ÉS
LEHÍVÁSA**

Időszak:

2012. november

Dátum:

2012. december 19.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
Gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMPÖLTASZTER, TÁRSADALOM- ÉS SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	1
2. Az elemzési időszakban meghozott főbb jogi-szabályozási döntések és intézkedések elvárt és várható következményeinek hatás-elemzése és értékelése4	
2.1 Fontos döntések születtek a források lehívásának koncentrációjának növelése érdekében a TIOP egyes konstrukcióit érintően	4
2.2 Széchenyi Programiroda működési feltételeit kialakították, a szabályozási hátterét rendezték	5
2.3 A közsféra szervezetek EU Önerő Alapjából megkezdődtek a kifizetések	7
2.4 A TÁMOP-ot érintően több fontos döntés született a forrásabszorpció növelésének érdekében	8
2.5 Elemzés készült az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program státuszáról	9
3. Összefoglaló az Európai Bizottsággal 2012. november 8-án, ill. 9-én a 2014-2020 közötti programozási időszak kapcsán folytatott kétnapos egyeztetésről12	
3.1 Területfejlesztési kérdések, intézményrendszer, horizontális politikák	12
3.2 Természeti erőforrások, épített és természeti környezet, energetika	13
3.3 Az Európai Bizottság pozíciós papírjának bemutatása a partnereknek	14
3.4 Versenyképesség, K+F, innováció	15
3.5 Humán erőforráshoz kapcsolódó fejlesztések	16
3.6 Közlekedés	17

1. Vezetői összefoglaló

Az elmúlt időszakban a fejlesztéspolitikában a hangsúlyok a várható hatásokról áthelyeződtek az input oldalra, azaz a fő cél a teljes forrásabszorpció. Több Operatív Program értékelése készült el az utóbbi hónapokban, de javasolt az összes program főbb probléma-területeinek azonosítása is. **A specifikus gondok mellett az értékelések szerint a források lehívásának legtöbb veszélyforrása a közbeszerzési eljárások elakadására, késlekedésére vezethető vissza.**

A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program komoly allokációs problémákkal küzd és az állami funkció-átvétel (kórházak) is negatív hatással lehetnek a források lehívására. A tipikusan nagy méretű projekteknél kiemelt kockázatot jelent a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódóan az elhúzódó eljárások, sikertelen kiírások miatti további csúszás mind a kivitelezés, mind a források lehívása tekintetében.

A vizsgált időszakban **több javaslat érkezett a Társadalmi Megújulás Operatív Program forrásabszorpciójának növelése érdekében.** Az előterjesztők szerint a források koncentrációját segítheti az 1 Mrd alatti keretösszeggel rendelkező konstrukciók megszüntetése és a fókuszált költségek elősegítése. A tartalék listán szereplő projektek forráshoz segítése szintén megoldást jelenthet.

A Társadalmi Megújulás Operatív Programhoz hasonló logika mentén került áttekintésre az EKOP forrásvesztési kockázata. Az időszak alatt benyújtott előterjesztésben szereplő adatok komoly problémákat jeleznek az Operatív Program működésének tekintetében. Az Operatív Program abszorpciós statisztikája már az október végi adatok alapján is jelentős elmaradást jelzett, ami magas szintű beavatkozást tett szükségessé. **Az EKOP kapcsán a Kormány erőteljes eszközökkel lép fel az érintettek motiválása érdekében.** A Kormány határozatban rögzítette, hogy a költségvetési támogatást a forrásvesztés összegéhez való hozzájárulás mértékéig függeszti fel az érintett intézményeknél. Ez erős motivációs eszköz lehet a költségvetési intézményeknél.

Az abszorpció ráta emelése érdekében növelni kell a forrás-elosztás, a koordináció hatékonyságát. Ennek egyik legfontosabb eleme lehet a Széchenyi Programiroda feladatkörének bővítése, kiterjesztése. **A Kormány a Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. hatáskörébe sorolt több fejlesztéspolitikai feladatot.** Ezek közé tartozik a tanácsadó hálózat fejlesztése és működtetése, a következő tervezési ciklusban (2014-2020) megvalósuló határon átnyúló Uniós fejlesztések menedzsmentje valamint a következő időszak területi alapú területi tervezés koordinációjának támogatása.

Kockázat, hogy a területet érintő szabályozás kevésbé orientál az egyik legfontosabb kérdésre, a 2013-as átmeneti évre. További probléma lehet a jelenleg tapasztalható intézményrendszeri átfedésekből. A 2007-2013-as forrásköltési eredményekért felelős szervezetet és a 2014-2020 új rendszer felállítását párhuzamosan szükséges futtatni.

Az Önerő Alap felállításával lehetővé vált azon önkormányzatok önerejének kiegészítése, melyek önhibájukon kívül kerültek a pályázati projektekkel összefüggésben forrás-hiányos helyzetbe. **A rendelkezésre álló adatok alapján a kifizetések az alap segítségével érdemben gyorsulhatnak.**

Az Európai Bizottság és a kormány képviselői 2012. november 8-án és 9-én egyeztettek a 2014-2020 közötti programozási időszakról. A Bizottsági delegáció vezetője kiemelte, hogy jelen egyeztetést már az informális tárgyalási folyamat kezdetének tekintik. **Komoly ellentmondások két területen, az intézményrendszer tervezett átalakításán és az IT-infrastruktúra fejlesztésének szükségességén jelentek meg.** Az intézményrendszer „mély” átalakítására való kormányzati törekvés felkészületlenül érte a Bizottság delegációját, így itt további információk beszerzését tartják szükségesnek. Az IKT infrastruktúra fejlesztése kiemelt célterület lehet a kormány előterjesztése szerint, míg a Bizottság hangsúlyozta, hogy olyan területeken kell uniós forrásokkal beavatkozni, ahol a piaci finanszírozás nem feltétlenül biztosított, márpedig az info-kommunikációs fejlesztések nem feltétlenül tartoznak ebbe a körbe.

Magyar oldalról az NGM, illetve az NFM bemutatta a területi tervezéssel kapcsolatos legfontosabb, eddig megszületett döntéseket és a megvalósult munkafázisokat. **A Bizottság kiemelte, hogy az NGM által bemutatott logikai keretek inkább az Unió előző generációs regionális politikára reflektálnak,** ezzel azt sejtette, hogy a kapcsolódó dokumentumokat előkészítő NGM-es szakértők nem feltétlenül a 2014-2020-as rendelet tervezetek alapján dolgoznak.

A Bizottság érdemben nem kívánt állást foglalni az intézményrendszerrel kapcsolatos tervezett átalakításokra, minthogy sokkal jelentősebb változásokról van szó, mint azt korábbi információk alapján gondoltak. A vélemény kialakításához további háttér információra van szükségük.

A Bizottság bemutatta a következő tervezési időszak legfontosabb fejlesztési prioritásait, majd az egyes területekről külön tárgyaltak.

A természeti erőforrások, épített és természeti környezet, energetika kapcsán a két fél elképzelései között nem volt lényeges eltérés. A Bizottság hangsúlyozta, hogy olyan területeken kell beavatkozni, ahol a piaci kudarc ezt igényli.

Versenyképesség, K+F és innováció területén a Bizottság szerint Magyarországon kiemelt probléma a kkv-szektor gyenge versenyképessége és az erős földrajzi koncentráció. Magyar részről elhangzott, hogy a gazdaságfejlesztés lesz a legfontosabb fejlesztési prioritás 2014-2020-ban. **A Bizottság szerint célszerű lenne a kitűzött célterületeket (zöld és kék gazdaság, újraiparosítás, tranzitgazdaság stb.) szűkíteni és át kell gondolni a különböző pénzügyi eszközök szélesebb körű használatát (pl. visszatérítendő támogatások).** Az ország két-harmada vidéki terület, ezt érvényesíteni kell a fejlesztési elképzelésekben.

Humán erőforrás fejlesztése vonatkozásában a Bizottság jelezte, hogy a foglalkoztatással kapcsolatban nagyon fontosnak tartja, hogy a felsorolt intézkedésekből a kormány válassza ki a legrelevánsabbakat, amelyeket támogatni szeretne és ehhez határozzon meg szakmapolitikai mixet. **A kultúra és az egészségügy területén eddig is jelentős uniós forrásokat használt fel Magyarország, az eredmények, és az Európa 2020-as célokhoz való hozzájárulásuk azonban csak korlátozottan látszanak.** Ezeken a területeken folytatandó fejlesztések esetében feltétlenül szükségesnek tartja a Bizottság az alapos szakmai értékelést.

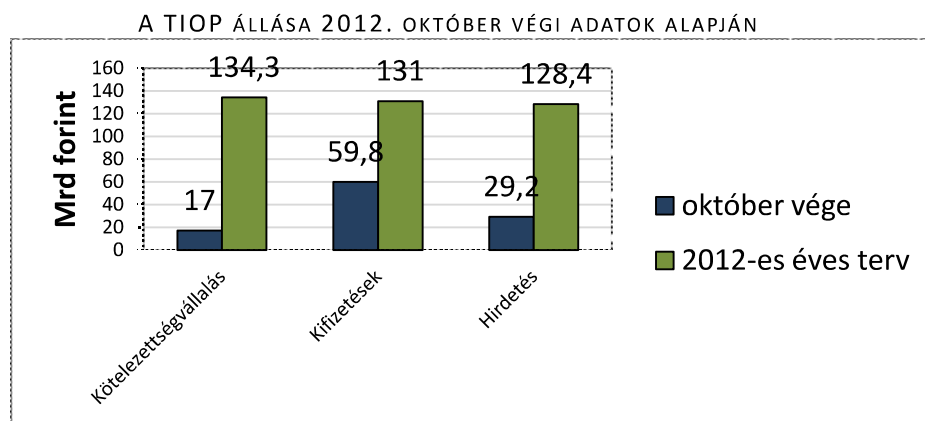
Közlekedés ügyében a Bizottság képviselői alapvetőnek nevezték, hogy létrejöjjön egy egységes közlekedési stratégia az érintettek széles körének bevonásával.

2. Az elemzési időszakban meghozott főbb jogi-szabályozási döntések és intézkedések elvárt és várható következményeinek hatás-elemzése és értékelése¹

2.1 Fontos döntések születtek a források lehívásának koncentrációjának növelése érdekében a TIOP egyes konstrukcióit érintően

A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program források lehívásának gyorsítását, a projektek sikeres befejezését segítő Kormány határozat előterjesztést nyújtottak be a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság részére. A **Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (Program)** komoly **allokációs problémákkal küzd**, ráadásul a Program egészségügyi vonatkozású forrásainak lehívására **rövid távon negatív hatással lehet a területet érintő állami funkció-átvétel** is. A tavaszi intézmény-kezelői változásokat követően még fél évvel is vannak olyan projektek, melynek állami átvétele nem fejeződött be. **Ugyanakkor a fejezetben vizsgált többletforrási előterjesztésben szereplő kórházak többsége is az állam által átvett intézmény.** A tipikusan nagy méretű projekteknel **kiemelt kockázatot jelent a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódóan az elhúzódó eljárások, sikertelen kiírások miatti további csúszás.**

Rendkívül fontos, hogy bármelyin eszközzel (intézményrendszer, jogi szabályozási, finanszírozási) segítsük a forráslehívás-dinamizálást az OP tekintetében, azonban a területet érintően további mélyebb vizsgálatok is szükségesek ahhoz, hogy a legjobb beavatkozási alternatíva feltárható legyen.

Forrás: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, Központi Monitoring Főosztály

A közbeszerzési eljárások tekintetében segítséget jelenthet, hogy az eredményes kivitelezői közbeszerzési eljárás keretében létrejövő szerződések tartalmazzák, hogy a közsféra szervezet kedvezményezettnek kötelesek biztosítani a nyertes szállító részére a szerződés elszámolható összege **30%-ának megfelelő mértékben szállítói előleget**, ill. annak

¹ A fejezet elkészítéséhez a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Jogorvoslati és Törvényességi Főosztálya nyújtott támogatást

igénylésének lehetőségét. A szállítói előleg valódi működőképessége kapcsán **kiemelt feladatot jelent ugyanakkor a kezesség, és biztosítékok újragondolt vizsgálata**. Itt a jelenleginél egyszerűbb, de ezzel részben kockázatosabb modellel, a feltételek pontos megismertetésével, valamint a kifizetési folyamatok további digitalizálásával lehetséges gyorsítani a folyamatokon.

2.2 Széchenyi Programiroda működési feltételeit kialakították, a szabályozási háttérét rendezték²

A Széchenyi Programiroda szerkezeti és működési átalakulásának folyamatában jelentős lépés volt a nemzeti fejlesztési miniszter 25/2012. (IX.17.) NFM utasításának melléklete, mely szabályozza, hogy a fejlesztési programokért felelős helyettes államtitkár szakmailag előkészíti a Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft. feletti tulajdonosi joggyakorlás keretében meghozandó döntéseket (41. § (1) bekezdés b) pontja). Ugyanennek az utasításnak a p) pontja kimondja, hogy a fejlesztési programokért felelős helyettes államtitkár szakmailag felügyeli a Programiroda működését. A (2) bekezdés kitér a helyettes államtitkár fejlesztési forrásokkal kapcsolatos főbb feladataira is. A **helyettes államtitkár kiemelt feladata, hogy megalapozza a Kormány, a miniszter valamint a Nemzeti Fejlesztéspolitikai Kormánybizottság támogatáspolitikai döntéseit**, elkészítse az ehhez szükséges jelentéseket. A helyettes államtitkárt jelöli ki, mint feladatköre vonatkozásában felelőst a vonatkozó jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök előkészítésének felelőségét. A **Ministerelnökség Fejlesztési Irodájának szerepe** elsősorban az intézményrendszer működését **meghatározó döntések összehangolásában** van.

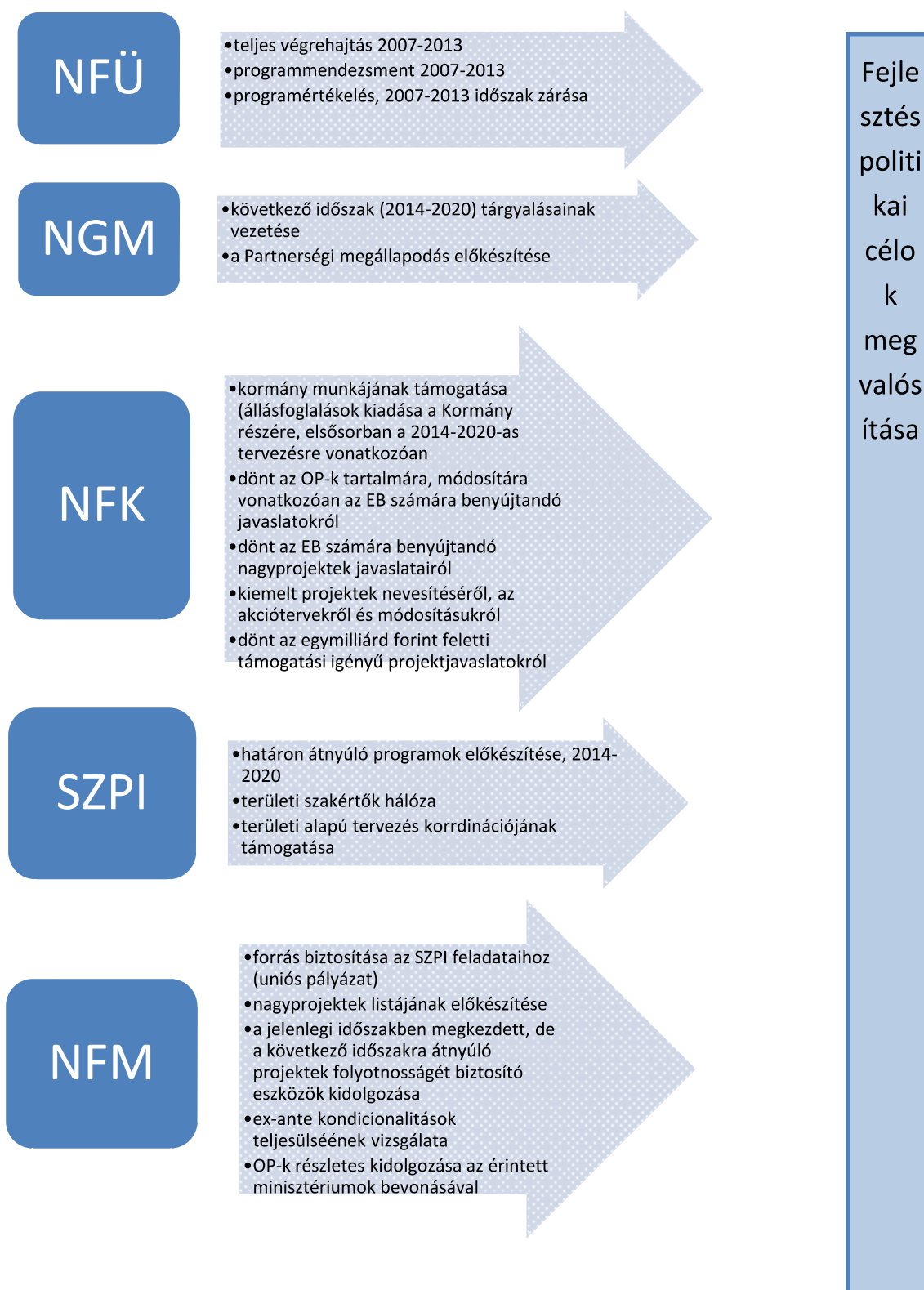
A Kormány a 1449/2012 (X.16.) határozata alapján a Kormány a **Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. hatáskörébe sorol több, fejlesztéspolitikai tekintetből fontos feladatot**. Ezek közé tartozik a tanácsadó hálózat fejlesztése és működtetése, a következő (2014-2020) közötti határon átnyúló Uniós fejlesztések menedzsmentje valamint a következő időszak területi alapú területi tervezés koordinációjának támogatása. A határozat **meghatározza a főbb határidőket és felelősöket, mely az SZPI sikeres átalakításához szükségesek**.

A jelenlegi helyzetet áttekintve (lásd 3. Ábra) látható, hogy az Uniós források lehívásával, a 2014-2020 közötti időszak előkészítésével és tervezésével kapcsolatos **intézményrendszer jelenleg összetett, a szerepek egymást átfedik**. Elmondható, hogy nincs a feladatok végrehajtásának egyértelmű felelőse, így veszélybe kerülhet mind a következő időszak pontos előkészítése, mind a jelenlegi időszak megfelelő befejezése. Az 1 Mrd forint feletti projektek döntési jogköre átkerült a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottsághoz, azonban végrehajtásuk, ellenőrzésük maradt a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél. Ennek kapcsán **nem látható a szereplők között kialakult kommunikációs csatorna, mely garantálná, hogy az egyes döntések, döntési mechanizmusok és a végrehajtás alatt felmerülő szűk keresztmetszetekről a rendszer a résztvevőket megfelelően képes tájékoztatni, segíteni**.

A jövő időszaki tervezést és programozást megvalósító intézményi elemek szórt és sokszor nem egyértelmű definiálása mellett további problémát okoz, hogy **a területet érintő szabályozás kevésbé orientál az egyik legfontosabb kérdésre: a 2013-as átmeneti évre,**

² A fejezet és az ábra a 2012.12.12. napi állapotot tükrözi.

pedig a jelenlegi időszak forrásainak abszorpciója elsősorban az átmeneti év sikeres menedzsmentjétől függ.

Fentiek okán kiemelten fontos lenne:

- egy kijelölt, felhatalmazott vezetőt megnevezni, aki felel a 2013-2014-es eredményekért;
- a vezetőnek legyen lehetősége és felhatalmazása egy egyszeri, speciális bónusz rendszert működtetni, ami segít a kritikus szakemberek megtartásában, és az előttük álló munkára koncentrálni biztosításában;
- az egyértelmű kommunikáció minden főbb érintett felé, kijelölve a jogosítványokat, a lehatárolásokat és az elvárásokat. Jelenleg teljes az érintettek bizonytalansága e tekintetben;
- a fenti, a 2007-2013-as forrásköltési eredményekért felelős szervezetet és a 2014-2020 új rendszer felállítását párhuzamosan szükséges futtatni. Ehhez kapcsolódóan javasolt elindítani a teljes átállásra vonatkozóan egy olyan, az érintett szaktárcák feletti (a Miniszterelnökséghez rendelt) ÁROP kiemelt projektet (elindítási határidő: 2013 január 15; a projekt időtartama: 2013-2014), amely részleteiben (eljárások, szabályozás, életpálya modell, munkaszerződések, stb.) kidolgozza és megvalósítja az átállást olyan szinten, hogy minden, esetlegesen „tulajdonost váltó” szereplőt az új helyén már működő iroda, informatika, és folyamatában átvehető ügymenet várja.

2.3 A közzféra szervezetek EU Önerő Alapjából megkezdődtek a kifizetések

A 285/2012. (X.9.) Kormány rendelet határozta meg az **Önerő Alap** felhasználásának szabályait. Ezzel **lehetővé vált azon önkormányzatok önerejének kiegészítése**, melyek önhibájukon kívül kerültek abba a helyzetbe, hogy a támogatási szerződésben vállalt önerőt nem tudták biztosítani. A Rendelet jelenleg hatályos változatában szerepel, hogy az önerő támogatás kifizetése a támogatás kifizetésével egyidejűleg kerül kifizetésre, szállítói finanszírozás esetében pedig a szállító számlájára történik meg a kifizetés. Fontos kitétele az elszámolásoknak, hogy **csak és kizárólag olyan számla nyújtható be elszámolásra, melyet a kedvezményezett még nem adott be a Közreműködő Szervezethez (KSZ)**. Ezen tételre addig nem nyújthatja be a kedvezményezett, míg az önerő támogatási döntés meg nem születik. Utófinanszírozás esetén a projekt megvalósításához szükséges támogatással egyidejűleg kerül kifizetésre.

Az elkövetkező időszakokban figyelembe kell venni, hogy **a 2012. november 24-ig beérkezett előzetes igényfelmérés során beérkezett önerő támogatási igényeket sorolták át kérelemmé**. Fontos kitétel azonban, hogy **a pénzügyi kötelezettségvállalásnak 2012. december 31-én, legkésőbb meg kell történnie**. A költségvetési szerv és a fejezeti kezelésű előirányzat költségvetési évi kiadási előirányzatai terhére továbbá abban az esetben vállalható kötelezettség, ha az abból származó valamennyi kifizetés a költségvetési évet követő év június 30-áig megtörténik. A két szabály együttes alkalmazásából tehát az következik, hogy:

³ A Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság munkáját elsőször a 140/2012. (VII.2.) Kormány rendelet írta le, majd átvették az ebben nevesített feladatokat a vonatkozó jogszabályokba is (pl. 4/2011 (I.28.))

- a jelenleg benyújtott, de még önerő alappal nem társított számlák közül **csak azokra vállalhat a támogató kötelezettséget** (és ezt december 31-ig meg kell tennie), **melyeket előreláthatólag 2013. június 30-ig ki lehet fizetni**;
- **a 2013. június 30-ig ki nem fizethető számlák esetében 2013-ban újabb eljárás utáni döntéssel lehet többletforrást biztosítani.**

A rendelkezésre álló adatok alapján **a kifizetések az alap segítségével érdemben gyorsulhatnak.** Az elmúlt hetekben a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség közel **6 milliárd** forintnyi támogatást fizetett ki az Önerő Alapba elkülönített forrásból. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség adatai alapján már ez is mintegy **34 milliárdos kifizetést generál** a projektekben (az uniós támogatással együtt). Az önkormányzatok irányába meghatározott elvárás, hogy pozitív támogatói döntés esetében az elszámolni kívánt számlákat 30 napon belül elő kell terjeszteni, ellenkező esetben az önerőt érintő támogatói döntés hatályát veszti, és a forrás felszabadul egy másik kedvezményezett támogatásához.

Az elvárások szerint fentieknek köszönhetően **év végéig további 24 milliárd forintnyi, 2013. június végéig pedig további több mint 100 Mrd Forintot meghaladó kifizetés valósulhat meg az önerő alap segítségével,** aminek mértékét mutatja, hogy **ezzel havonta nagyságrendileg az eddigi havi átlag negyedével azonos mértékű többlet kifizetés generálható, azaz a kifizetési tényszám 25%-kal megemelhető.**

2.4 A TÁMOP-ot érintően több fontos döntés született a forrásabszorpció növelésének érdekében⁴

A jelen időszakban több javaslat érkezett a Társadalmi Megújulás Operatív Program forrásabszorpciójának növelése érdekében. A fejlesztéspolitika egyik fontos eleme a megvalósítást követő indikátorrendszer. Ennek kapcsán a rendszer alapvető sajátossága, hogy hiányoznak az egységes definíciók, valamint túl sok indikátorelem szerepel a rendszerben. Ez alapvetően aggregálási problémákhoz vezet, hiszen egy szempontból mérni az intézményrendszer működését sok indikátort figyelembe véve, lehetetlen.

Jelen időszakban a fő cél a teljes forrásabszorpció. Fentiekkel összhangban tárgyalta meg a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság a Társadalmi Megújulás Operatív Program 2011-2013. évekre szóló akcióterv 2-6. prioritásainak megállapításáról szóló előterjesztést. Az előterjesztés **célja a forrásvesztés megakadályozása, az abszorpció növelése.**

Az egyes akciótervek mellett általános célokat is megfogalmaz az előterjesztés. Az előterjesztő szerint a források koncentrációját segítheti elő az 1 Mrd alatti keretösszeggel rendelkező konstrukciók megszüntetése, valamint a fókuszált költést segítheti az is, hogy konkurens konstrukciók esetében az részesülhet támogatói döntésben, melynek legpozitívabb a hatása (itt elsősorban az OP célkitűzéseinek, valamint az indikátoroknak való megfelelést vizsgálják).

⁴ Előterjesztés a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság részére a TÁMOP-1.3.1-12-2012-0001 azonosító számú („A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése II.” című) projekt kiemelt projektként történő nevesítéséről és támogatásának jóváhagyásáról

Az előterjesztésben nem szerepel a módosított konstrukciók sikertelenségének oka, azonban láthatóan jelentőssé vált a forrásvesztés kockázata. Az előterjesztés erőssége, hogy **tartalmaz megfelelően előkészített tartalék listás projektekre utalásokat**. Ezen projektek elősegíthetik a jobb abszorpciót, valamint kevésbé terhelik az intézményrendszert, mint előlről kezdeni a teljes allokációs láncot az egyes konstrukciók esetében.

A fókuszált forrásköltési mechanizmus (nagyobb projektek) egyik legnagyobb **veszélyeztetője a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsoltn** azonosítható, amely kockázatot az előterjesztés nem kezel.

2.5 Elemzés készült az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program státuszáról

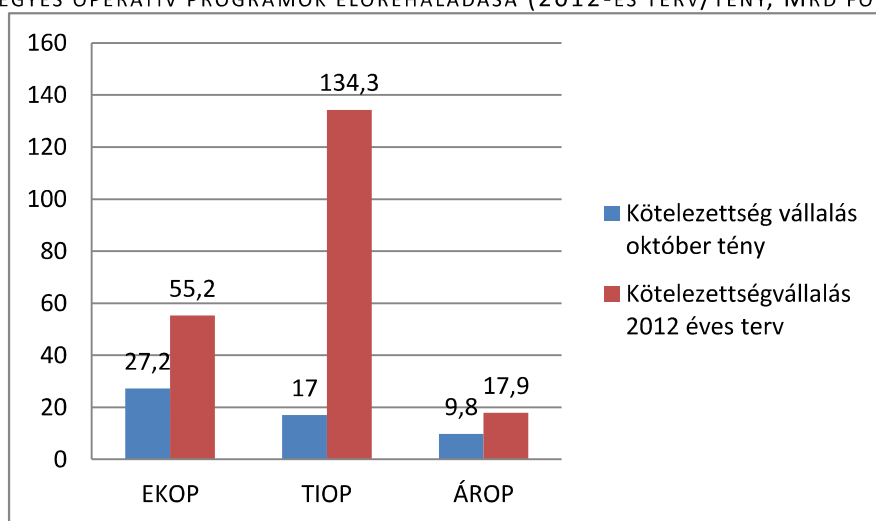
A TÁMOP-hoz hasonló logika mentén került áttekintésre az **EKOP forrásvesztési kockázata**. Az időszak alatt benyújtott előterjesztésben szereplő adatok **komoly problémákat jeleznek az Operatív Program működésének tekintetében**. Az Operatív Program abszorpciós statisztikája már az október végi adatok alapján is jelentős elmaradást jelzett, ami magas szintű beavatkozást tett szükségessé.

Az előterjesztés mellékletében szereplő adatok szerint az **EKOP-ban összesen 96 érintett projekt** szerepel. Ebből 90 százalék feletti kifizetési aránnyal mindössze 15 projekt rendelkezik, és 55 projektnél még semmilyen kifizetés nem történt. A tervezett projektzárások tekintetében **több olyan projekt is található, melynek tervezett befejezési időpontja már letelt, azonban kifizetése nullán állnak**. Tartalék listán található 9 darab projekt.

Az elemzés kitér arra is, hogy ezen projektek közül több olyan van, melyek egymásra épülnek, megvalósításuk az alapprojekt megvalósításától függ.

Az EKOP-hoz hasonló problémák fedezhetők fel egyébként a TIOP és ÁROP projektekénél is.

AZ EGYES OPERATÍV PROGRAMOK ELŐREHALADÁSA (2012-ES TERV/TÉNY, MRD FORINT)

Forrás: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, Központi Monitoring Főosztály

Jól látható, hogy a TIOP és ÁROP esetében is indokolt lenne hasonló vizsgálat és szükséges intézkedéssor kidolgozása.

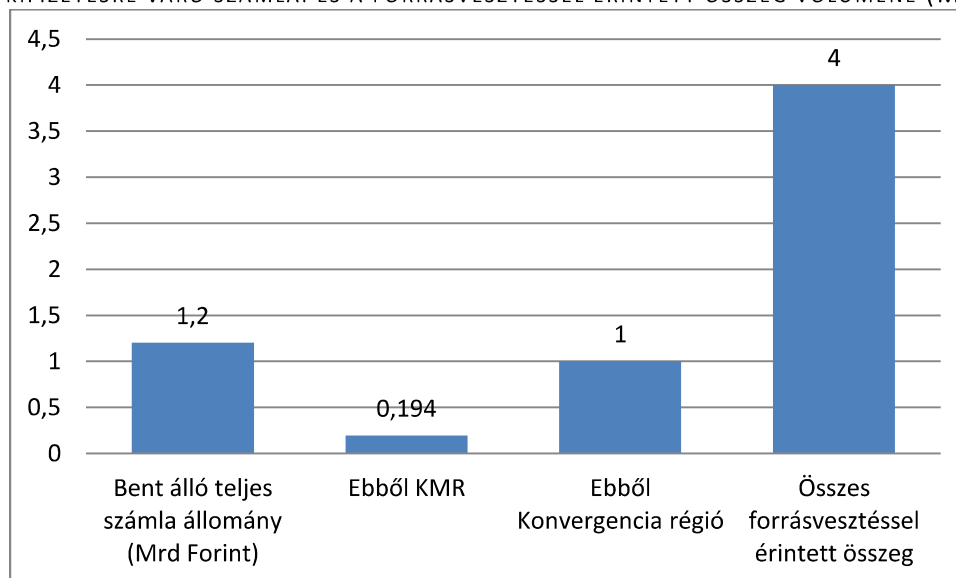
Az EKOP kapcsán a Kormány erőteljes eszközökkel lép fel az érintettek motiválása érdekében. A 1505/2012. (XI.16.) Kormány határozatban megfogalmazottak szerint, a költségvetési támogatást a forrásvesztés összegéhez való hozzájárulás mértékéig felfüggeszti, egészen a késedelem megszüntetésének időpontjáig.

Látnunk kell azonban, hogy a jelenlegi kritikus helyzetnek több oka is van. Az egyik ilyen ok a projektek nem megfelelő előkészítettsége. Ennek kapcsán a döntéshozó felkészítése releváns szakmai lépés lenne, hiszen nem kaphatna támogatói döntést a nem megfelelően előkészített projekt. A műszaki tartalom módosítások is tovább nehezítik a megvalósítást, ennek szabályozása, korlátok között tartása a támogatási szerződésben való pontos rögzítéssel elkerülhető lenne. Több esetben felmerült a sikertelen közbeszerzés, mint kiemelkedő indok. Ebben az esetben is a megfelelő előkészítés kap szerepet, noha külső szereplők, tényezők is hatással lehetnek az eredményekre. Azt nem részletezi az előterjesztés, hogy mekkora azon projektek aránya, melyek a közbeszerzési eljárás miatt lépték túl a határidőt. Az intézményrendszerek működésének szempontjából az egyébként erősen motiváló szankció, a költségvetési támogatás megvonása akár további erőforráshiányt is okozhat, elbuktatva, vagy tovább késleltetve a projektek megvalósítását. A szakértői tanácsadás, projektmenedzsment, közbeszerzési szakértés biztosítása célravezető lépés lehetne, mind az EKOP, mind a TIOP és ÁROP kapcsán.

Megjegyezzük, hogy a támogató intézményrendszer további határidő szűkítésre, vagy egyéb lépésre késztetése, és ezzel való gyorsításra a kifizetésre váró számlákat vizsgálva már nem releváns, hiszen a 4 Mrd forintos forrásvesztéssel leginkább veszélyeztetett számla állományból a rendszerben álló volumen csak 1,2 Mrd forintot tesz ki.

Azonban lényeges különbség mutatkozik területi alapon. A 4 milliárdos forrásvesztés elsősorban a közép-magyarországi régiót (KMR) érinti, és itt a bent álló számlák állománya 194 millió forint. Így a végleges forrásvesztéssel érintett összeg 3,8 Mrd forint marad.

AZ EKOP KIFIZETÉSRE VÁRÓ SZÁMLÁI ÉS A FORRÁSVESZTÉSSEL ÉRINTETT ÖSSZEG VOLUMENE (MRD FORINT)

Forrás: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Jogorvoslati és Törvényességi Főosztály

Az EKOP előterjesztést **megalapozó elemzés összességében megfelelően tárta fel a szűk keresztmetszeteket**, azonban figyelembe **vehette volna még a 2013-ban folytatódó többéves pénzügyi keretet érintő tárgyalások kapcsolódásait is**, melyben **a magyar fél tárgyalási pozícióját egy ilyen veszteség hátrányosan befolyásolhatja** (ez lenne az első alkalom, hogy végérvényesen forrást veszít az ország).

Javasolt a hasonló problémákkal küzdő Operatív Programok problémáinak feltárása.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a több OP-t érintően is kiemelt problémát jelentő közbeszerzések kapcsán 2012 júniusában megjelent egy tanulmány⁵, mely leírja a főbb akadályozó tényezőket. A tanulmány kiemeli, hogy a közbeszerzésekhez kapcsolódó kockázatok az infrastrukturális beruházások kapcsán a legmagasabbak. Az intézményrendszer (a támogatói oldal) főként a magas hibaarányok és a közbeszerzési jogsértések kockázatával találkozók.

A tanulmány szerint **a kedvezményezettek oldaláról a fő problémát az időzítés valamint a járulékos költségek jelentik**. A tanulmány kitér arra is, hogy a kis és középvállalkozások teljesítménye javul azokban az esetekben ahol üzleti tevékenységük része, hogy elindulnak közbeszerzési pályázatokon, ugyanakkor komoly akadályokba ütköznek ha ők vásárolnának közpénzből szolgáltatást vagy terméket.

Az eljárások hatékonysága kapcsán **kiemeli a tanulmány a tapasztalat, a képzés és belső irányítási ismeretek hiányát valamint a személyzet fluktuációját**. A Századvég Csoport által készített korábbi - mélyinterjúkra alapozott - tanulmány is kiemeli, hogy a közalkalmazottak/köztisztviselők a megfelelő munkatapasztalat után a jobb bérajánlattal rendelkező piaci szférába kerülnek, így tovább rontva ezen mutatókat.

A tanulmány szerzői felhívják a figyelmet, hogy **a közbeszerzési eljárások bonyolultsága elsősorban a nemzeti jogszabályok összetettségéből fakad**.

⁵ Directorate General for Internal Policies – Policy Department B Structural and Cohesion Policies, Regional Development: Public Procurement and Cohesion Policy – Study; 2012 June, Brussels

3. Összefoglaló az Európai Bizottsággal 2012. november 8-án, ill. 9-én a 2014-2020 közötti programozási időszak kapcsán folytatott kétnapos egyeztetésről⁶

A 2012. november 8-9-i tárgyalások megnyitójaként a Bizottsági delegáció vezetője kiemelte, hogy jelen egyeztetést **már az informális tárgyalási folyamat kezdetének tekintik**. Hangsúlyozta, hogy **minden tagállam számára kiemelt jelentősége van az EU2020 stratégia céljaihoz való kapcsolódásnak a 2014-2020 időszakban**. A megbeszélésen egyes tematikus kérdéskörök szerint folyt a tárgyalás; ezek összefoglalóját mutatjuk be tárgyi alfejezetben, kiemelve a Bizottság tagállam irányába megfogalmazott főbb elvárásait, kéréseit.

3.1 Területfejlesztési kérdések, intézményrendszer, horizontális politikák

Magyar oldalról az NGM, illetve az NFM **bemutatta a területi tervezéssel kapcsolatos legfontosabb, eddig megszületett döntéseket** és a megvalósult munkafázisokat, többek között az OFTK kidolgozásának logikáját és folyamatát, valamint a **megyei tervezés állását**.

Hangsúlyoztuk a 2014-2020-as időszaki tervezés kapcsán a rugalmasság, fenntarthatóság és koncentráció hármasság elvének együttes betartását, valamint a determinációk figyelembevételének fontosságát.

A Bizottság a vázolt **programstruktúrára és az allokációs elképzelésekre érdemben nem reagált**; ennek okaként **a mögöttes érvrendszer ismeretének hiányát** jelölte meg. „Az esetleges meglepetések elkerülése érdekében” sürgette a partnerségi megállapodás tervezetének legalább informális Brüsszeli megküldését.

A **Bizottság** kiemelte, hogy az NGM által bemutatott logikai keretek inkább az Unió előző generációs regionális politikára reflektálnak, ezzel **azt sejtette, hogy a kapcsolódó dokumentumokat előkészítő NGM-es szakértők nem feltétlenül a 2014-2020-as rendelet tervezetek alapján dolgoznak**.

Az EU delegáció vezetője erőteljesen hangsúlyozta, hogy **szükséges az alapok tekintetében az integrált megközelítés, illetve az erős koordináció**.

A **Bizottság** kiemelte, hogy jelen alátámasztottság szintjén **nem tudja értelmezni a megyei szintű tervezés és a – számára releváns – nemzeti szintű stratégiai tervezés viszonyát**, az ágazati és területi tervek összehangolásának módját, valamint az OFTK területi vetületei kapcsán bemutatott megyehatárokon átnyúló gazdaságfejlesztési zónák és területi fejlesztési egységek összeillesztését. **A sok bizonytalan pont okán további egyeztetést tart szükségesnek a megyék tervezésben, és még inkább a végrehajtásban való részvételének**

⁶ Az összefoglaló alapját képező emlékeztetőket és kiegészítő szóbeli információkat a NFÜ KFI bocsátotta a Századvég Csoport szakértőinek rendelkezésére.

pontos módjáról. DG AGRI ebben az egyeztetésben az új ITI⁷ modellek okán az EMVA forrásokat kezelő Leader akciócsoportok bevonását is szorgalmazta.

NGM ismertette az NFK intézményrendszerrel kapcsolatos döntését, hangsúlyozva, hogy arról hivatalos, jogszabályba foglalt döntés nem született, csupán a tárgyaláson képviselendő álláspontként határozta meg az NFK.

A Bizottság érdemben nem kívánt állást foglalni, minthogy sokkal jelentősebb változásokról van szó, mint azt korábbi információk alapján gondolták. Az állásfoglalást továbbá túl korainak is tartanak, hiszen az intézményi döntések nem előzhetik meg a programok tartalmi elemeire vonatkozó döntéseket. A későbbi ezirányú megbeszélésekhez **az EU kérte a döntés alapját képező előny-hátrány és kockázat elemzés bemutatását.**

Az EU delegáció legfontosabb informális észrevételei a következők voltak:

1. a **KSZ-ek Miniszterelnökség alá rendelése szabályozási aggályokat vet fel,** mert az nincs összhangban az irányító hatóságok feladatdelegálási hatáskörével;
2. **az Irányító Hatóságok szétszabdálása veszélyeztetheti a végrehajtás egységességét, ezzel gyorsaságát és hatékonyságát;**
3. a tervezési felelősség nem felel meg a tervezett végrehajtási felelősségnek; ezzel **a felelősségek nem egyértelműek;**
4. **egyértelműen ugyanakkor a szaktárcák szakpolitikai felelősségének növelésével.**

Az új intézményi modell kapcsán részletes egyeztetéseket tartanak szükségesnek, és külön is felhívják a figyelmet arra, hogy **a legjelentősebb kockázatot magában az átalakításban látják, különös tekintettel az átmeneti 2013-mas évre.** Felhívták a figyelmet többek között a **jelenlegi rendszerben meglévő kapacitások és szakértelem megtartásának szükségességére.** A magyar fél ígéretet tett a **mandátum megküldésére** a Bizottság észrevételei végett, illetve rákérdezett a párhuzamos struktúrák finanszírozásának lehetőségére.

A horizontális politikák kapcsán magyar oldalról hangsúlyoztuk a **rugalmasság, fenntarthatóság és koncentráció** hármas elvének betartását, valamint a determinációk figyelembevételének fontosságát.

3.2 Természeti erőforrások, épített és természeti környezet, energetika

A Bizottság prezentálta a pozíciós papír tartalmát szakterületenként, majd a magyar fél is ismertette elképzeléseit. A két fél elképzelései között **lényeges eltérés nem mutatkozott.**

A Bizottság hangsúlyozta, hogy **2014-től elsősorban olyan területeken szükséges beavatkozni, ahol a piaci kudarc ezt igényli,** de csak a közösségi megtakarítással arányos módon – az eredmény-orientáció érdekében. Kiemelte a **pénzügyi eszközök alkalmazásának kiemelt jelentőségét.**

⁷ Integral Territorial Investment, Integrált Területi Beruházások. Az Integrált fejlesztési programok végrehajtási eszköze. Az új Kohéziós Politika részeként egy vagy több operatív program több prioritási tengelyéhez kapcsolódó intézkedés lebonyolítására.

A 2007-2013-ban önálló támogatható területnek minősülő **kulturális örökségvédelem** kapcsán elmondta, hogy azt 2014-től **csak a „helyi igényeken alapuló, egyéb ágazati fejlesztésekhez kapcsolódó kiegészítő fejlesztések” körében** értelmezhető.

A **közmunka támogathatósága sem véglegesen eldöntött**, mert az ugyan akut problémát kezel, de a **Bizottság célja** a hosszútávon fenntartható foglalkoztatás, elsődleges munkaerőpiacra való visszatérés elősegítése, **nem a mesterségesen fenntartott munkaerő volumen növelése.**

A DG AGRI minden szakterület esetében felhívta a figyelmet **az EMVA és egyéb uniós alapok közötti koordináció szükségességére.**

A magyar fél a természeti erőforrások, környezet és energia fejlesztések terén is szeretné érvényesíteni a **rugalmasság, fenntarthatóság, koncentráció** hármas elvét. Szándékunk **minél nagyobb arányban valós hasznot produkáló projektet** megvalósítani.

Minél több fejlesztésnek a **produktív szektorban** kell megvalósulnia, a gazdaság erősödését érdemben segítő projekteket támogatásával. Jelentősek azok az **előzetes determinációk**, amelyek mind tematikusan, mind forrásallokációs szempontból meghatározzák a készülő programok kereteit. Ilyenek a jelenlegi időszakban megkezdett, de a következőbe **áthúzódó projektek, a nemzetközi szerződésekből adódó kötelezettségeknek és a derogációknak** való megfelelés, továbbá az **Európa 2020** stratégia céljainak megvalósítása.

Kiemelten fontos, hogy ezen **determinációknak való megfelelésnek elsőbbséget kell élvezniük a programok új elemre épülő tartalmaival szemben.**

A két fél **közös célja** ezen témák tekintetében, hogy **azonosítsák azokat a kérdéses területeket, amelyekre a jövőben a Bizottság és a magyar fél közötti egyeztetéseket összpontosítani kell.**

Erre épülve ütemtervet kell készíteni szakterületenként az egyeztetés menetére és tárgyára. A fő témák lehetnek:

- az energiahatékonyság területén a külső energiaforrásoktól való függés csökkentése, vagy az ipari energia-hatékonysági fejlesztések kérdése;
- a megújulók terén az agrár és egyéb megújuló fejlesztések integrált kezelése;
- a lakossági célú fejlesztések (housing) megvalósítása;
- vagy pl.: az ivóvízminőséget is befolyásoló ólomcsövek kérdése,
- illetve az egyes fejlesztésekhez kapcsolódó azbeszt-elem cserék támogathatósága.

3.3 Az Európai Bizottság pozíciós papírjának bemutatása a partnereknek

A Bizottság képviselői ismertették az összegyűlt társadalmi szervezetek delegáltjainak a **pozíciós papír legfontosabb megállapításait**, valamint a dokumentum által meghatározott **fejlesztési prioritások** részletes tartalmát. Kitértek olyan „horizontális” témákra is, mint a területi fejlesztések (ITI, CLLD), az ex-ante kondicionalitások, vagy a más uniós forrásokkal való szinergiák kihasználása.

Magyar részről kiemelésre került, hogy a **pozíciós papír mellett a pénzügyi keretről, az Unió költségvetéséről és a kohéziós politikai jogszabályokról folyó tárgyalások is jelentősen befolyásolják Magyarország pozícióit** a következő költségvetési időszakban, valamint

hangsúlyoztunk több, Magyarország számára **fontos kérdéskört** (pl. nemzeti allokáció, Közép-magyarországi régió helyzete, tematikus koncentráció adta kötöttségek, az áfa elszámolhatósága, stb).

A meghívott partnerek képviselőinek **kérdései és hozzászólása többsége:**

- a KMR várhatóan romló támogatási helyzetére,
- a tervek szerint csak részben elszámolható áfa okozta problémákra,
- a kkv-k magasabb arányú támogathatóságára,
- a civil szervezetek részvételének erősítésére,
- ill. a pályázati adminisztráció csökkentésére irányult.

A Bizottság képviselői válaszukban elmondták, hogy:

- a kkv-k támogatása prioritást élvez, külön tematikus célkitűzés vonatkozik rájuk,
- az áfa támogathatósága még nyitott kérdés a vonatkozó tanácsi tárgyalásokon,
- a KMR esetében jelezték, hogy nem egyedi Magyarország duális fejlettségű központi régióval kapcsolatos problémája, de a jogszabálytárgyalások során még nem zárultak le az erre vonatkozó részek vitája,
- az adminisztratív terhek csökkentésére több új eszközt be kívánnak vezetni, többek között az egyszerűsített elszámolási módok általánossá tételével (pl.: átalány alapú elszámolás bizonyos támogatási összeg alatt).

3.4 Versenyképesség, K+F, innováció

A Bizottság értékelése szerint **Magyarországon kiemelt probléma a kkv-szektor gyenge versenyképessége és az erős földrajzi koncentráció.** K+F területen fontos elemnek látják az uniós kiválósági központok fejlesztését, ill. az ELI – akár szakaszolt formában történő – megvalósítását. Az S3 (intelligens szakosodási) stratégiák kapcsán fontosnak tartják, hogy a Közép-magyarországi régió számára készüljön ilyen stratégia.

Magyar részről elhangzott, hogy **a gazdaságfejlesztés lesz a legfontosabb fejlesztési prioritás 2014-2020-ban.** Ennek kapcsán kiemelésre került, hogy átfogó helyzetértékelésünk alapvetően megegyezik a Bizottság helyzetértékelésével. Elhangzott, hogy a K+F-, illetve S3-stratégiánk társadalmi egyeztetés alatt áll, illetve készül. **Kiemelt ágazataink és fejlesztési célterületeink** pedig a következők lesznek:

1. a gyógyító szektor,
2. a kreatív szektor,
3. az újraiparosítás,
4. a zöld és a kék gazdaság,
5. valamint a szolgáltató központok,
6. és a tranzitgazdaság.

A Bizottság megállapította, hogy:

- ezen elképzelések **rendkívül széles skálát fednek le**, amely jó része túlnyúlik a **tematikus célkitűzés keretein**, így **fontos lesz a szűkítés és a koncentráció;**
- alaposan **át kell gondolni a kkv-k támogatásának módját, kiemelten a pénzügyi eszközök** (pl. visszatérítendő támogatások) **használatát;**

- a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság kiemelte, hogy az ország 2/3-a **vidéki terület**, ezért ennek a területnek **a súlyát a fejlesztési elképzelésekben erősíteni kell.**

Mivel az **IKT-szektor** növekedése jelentősen meghaladja a gazdasági átlagot, emiatt **húzóágazat**; jövőbeli fejlesztése kiemelten fontos. Javaslatunk szerint aktualizálni kell a Digitális Agendát, figyelembe véve a mobilkommunikáció térhódítását.

IKT infrastruktúra esetében **a Bizottság felhívta a figyelmet, hogy egy ilyen prosperáló ágazat esetében különösen igaz, hogy csak olyan területen lehet uniós forrásokat felhasználni, amit a piac nem finanszíroz meg**, azaz nem feltétlenül ért egyet az uniós források szempontjából való kiemelt célterületi jelleggel.

Összefoglalón megállapítható, hogy **az intézményrendszer mellett az IKT az első olyan téma, ahol jelentősebb ellentmondás mutatkozik a hazai és a bizottsági elképzelések között**, azaz erre a következő tárgyalások során biztosan vissza kell térni. A Bizottság arra is felhívta a figyelmet, hogy az NGM által felvetett **szabadkereskedelmi zóna ötletét meg kell vizsgálni az állami támogatási szabályoknak való megfelelés szempontjából is.**

3.5 Humán erőforráshoz kapcsolódó fejlesztések

A Bizottság a pozíciós papír vonatkozó pontjainak bemutatása után felhívta a figyelmet, hogy a Tanács 2012. évi országspecifikus ajánlásai közül számos erre a területre vonatkozik, ami aláhúzza a vonatkozó fejlesztési igények fontosságát.

A magyar delegáció kifejtette, hogy a foglalkoztatáspolitikát nem tekintjük önmagában hatásos eszköznek, annak mindenképp össze kell kapcsolódnia a gazdaságfejlesztéssel és a területfejlesztéssel. Az EMMI képviselői hangsúlyozták, hogy a ma bemutatott fejlesztési elképzelések egy minimális kínálatot jelentenek, ezek esetleges bővítése és a hangsúlyok meghatározása a most kezdődő egyeztetési folyamat tárgya.

A Bizottság jelezte, hogy a foglalkoztatással kapcsolatban nagyon fontosnak tartja, hogy a felsorolt intézkedésekből kiválasszuk a legrelevánsabbakat, amelyeket támogatni szeretnénk, összerakjuk a megfelelő szakmapolitikai mixet, és meghatározzuk, hogy a különböző speciális elemeknek, pl. a közmunkának mi lehet a szerepe ebben a mixben.

Kifejtette, hogy a kultúra és az egészségügy területén eddig is jelentős uniós forrásokat használt fel Magyarország (az egészségügy területén az EU-ban példátlan mértékűt), az eredmények, és az Európa 2020-as célokhoz való hozzájárulásuk azonban csak korlátozottan látszanak. Ezért az ezeken a területeken folytatandó fejlesztések esetében feltétlenül szükségesnek tartják az alapos szakmai értékelést, és a fejlesztések szükségességének alátámasztását, valamint az Európa 2020 stratégia céljaihoz történő hozzájárulás igazolását; ennek hiányában a területek uniós támogatásának akár jelentős csökkentését.

A lakhatási fejlesztésekkel kapcsolatban remélik, hogy ezek olyan komplex fejlesztéseket jelentenek majd, amelyek a mobilitás javításához is kapcsolódnak, mert máshogy nincs lehetőség a támogathatóságra. Érdeklődtek, hogy van-e konkrét terv a Közös Akciótervek (JAP) alkalmazására. **A Bizottság ismételten, több ízben nyomatékosan hangsúlyozta a források koncentrálásának fontosságát.**

A magyar fél nem kívánt részletesen reagálni a felvetésekre, azokat a további egyeztetések alapjának tekinti, és a későbbiekben lát lehetőséget részletes megtárgyalásukra. A további lépések között kiemelésre került, hogy több területen láthatóan tételes egyeztetésre van szükség, esetleg kevésbé formális keretek között. Az erre felvetendő kérdések listáját mielőbb meg kell határozni. A Bizottság jelezte nyitottságát bármilyen további egyeztetésre.

3.6 Közlekedés

A Bizottság röviden ismertette elvárásait 2014-2020-i időszak közlekedésfejlesztésével kapcsolatban. Alapvetőnek nevezték, hogy létrejöjjön egy **egységes közlekedési stratégia** az érintettek széles körének bevonásával. A stratégia feladata a prioritások meghatározása, egyrészt az egyes közlekedési módok, másrészt pedig a tervezett intézkedések sorrendje között. Bemutatta a pozíciós papírban foglalt, a közlekedésfejlesztésre vonatkozó négy fő prioritásának tartalmát, majd a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium prezentálta 2014-2020-ra vonatkozó – jelentős részben a pozíciós papír felvetéseinek megfelelő – fejlesztési terveit. A tárcát követően a BKK elnöke vázolta a budapesti tömegközlekedés helyzetét, kitérve az elmúlt időszakban megvalósult intézményfejlesztési átalakításra, valamint előkészítés alatt lévő jelentősebb fejlesztési elképzeléseit.

A megbeszélésen – a fejlesztések stratégiai megalapozottságának, a projektek közti fontossági sorrend felállítása jelentőségének többszöri ismételten túl – **hangsúlyosan merült fel a dugódíj kérdése**. A BKK jelezte, hogy bevezetésével – szakmai szempontok okán – szükséges megvárni több jelenleg folyamatban / előkészítés alatt lévő projekt befejezését (pl. 1, 3 villamos fejlesztése, M4, budai fonódó villamoshálózat), és ezt követően – rendszerbe integráltan – történhet meg a dugódíj bevezetése. A **Bizottság** ezzel szemben **ragaszkodott ahhoz, hogy a 4-es metró üzembe helyezésével párhuzamosan a dugódíj is életbe lépjen**.

Szintén **hangsúlyos és egyben eltérő megítélésű kérdés volt még a Duna hajózhatóságának fejlesztése, ahol a magyar fél jelezte, hogy a kérdés összetett, még további egyeztetések szükségesek a legjobb megoldás kiválasztása érdekében**, miközben a Bizottság nagyobb elkötelezettséget vár el e téren.

A **magyar fél megerősítette elkötelezettségét** – hiszen jelentős pl. monitoring típusú fejlesztéseket indított már el – **ugyanakkor úgy gondolja**, hogy – például a környező országokhoz képest – nincs lemaradva a Duna hajózhatóságának javításával, **van idő megtalálni a legjobb**, a szomszédos, Duna-szakasszal bíró országok fejlesztéseire is illeszkedő, ugyanakkor a Környezetvédelmi Főigazgatóság által is közvetített uniós környezetvédelmi megfontolásokat is szem előtt tartó **megoldást**.

A Bizottság részéről kérdésként merült fel – a szűkösebb források adta keretek miatt – a PPP-ben rejlő lehetőségek kihasználása, de **a magyar fél jelezte, hogy a feszes költségvetési politika óvatos a jövőbeni PPP-kből fakadó kötelezettségek vállalásával**. A Bizottság a **hiányzó közlekedési „láncszemek”** pótlására (pl. TEN-T infrastruktúra hiányzó elemei) hívta fel a figyelmet, mire a magyar fél válaszul jelezte, hogy a várhatóan alacsonyabb közlekedésfejlesztési keret valószínűleg több esetben nem fogja lehetővé tenni a teljes hálózat felújítását, hanem csak **a szűk keresztmetszetek feloldására** (pl. vasútvonalak lassújeleinek kiszedésére) tud koncentrálni.

A magyar fél részéről ezen felül elhangzott többek között **a projektek szakaszolásának** és a vonalasinfrastuktúra-fejlesztés mellett **a járműpark fejlesztésének szükségessége** is (például a budapesti tömegközlekedés vonatkozásában).